

מאת אורי אבנרי

התותחים רועמים בארץ הכורדים. שריקת סצצות הנפץ והנאפאלם מתמוגת ועם טירטור מנועי המפציצים והטנקים. מגניחת הזרעה של רצח-עם מהדהדת בין הרי כורדיסטאן.

השבוע נתוסף קול נוסף למנגינה זו. רדיו בגדאד שידר ידיעה סנסציונית, כאילו נוצר שיתוף-פעולה בין לוחמי-השיחרור הכורדים וממשלת ישראל. ישראל הסכימה לשגר גדוד של צה"ל לאזור הקרבות, נאמר בידיעה, אולם מפאת קשיי התחבורה נאלצה להסתפק בתמיכה חומרית.

מובן כאלו שהודעה זו אינה אלא תמרון שקוף של לוחמה פסיכולוגית. שליטי בגדאד מבקשים להכתים את לוחמי-השיחרור, הנאבקים על חייהם וחרותם, לתארם כסוכני הציונות, האימפריאליזם, הקומוניזם ושאר השדים בגיהנום המרחבי. ובכל זאת — דוקא להשמצה זו יש צליל החורג מתחום הברות הרגילות של תועמלני המרחב. כי כבר בעבר הכריזו מדינאים עיראקיים וטוריים שהערבים לא יסבלו את הפיכת כורדיסטאן ל"ישראל שנייה".

משמע: קשה לערבי להזכיר את הכורדים, מבלי להזכיר בישראל. ואין זה מפליא. ישנו דמיון מהותי בין חזון כורדיסטאן לבין מציאות ישראל. שתי המדינות שייכות למרחב. שתיהן נחשבות, בעיני ערבים לאומניים, לחלק מן העולם הערבי. ובשני השטחים יושבים עמים שאינם ערבים.

מכאן ההקבלה, הנראית מובנת-מאליו בעיני כל ערבי. אולם אין היא מובנת-מאליו כלל וכלל בעיני ההנהגה הישראלית.

כי בעוד שרדיו בגדאד מפיץ בדותות על שיתוף-פעולה כורדי-ישראלי, הרי זאת המציאות:

ממשלת ישראל מתעלמת לחלוטין ממיבצע מחפיר של רצח-עם, המתחולל במרחק של כמה מאות קילומטרים מגבולה, במרחב המשותף לכולנו.

גרועה מפשעו — איולת

התעלמות זו שפלה באיחלתה, ואווילית בשפלותה. אפילו לגבי מי שטרם שלא הצטיין מעולם בגישתו המוסרית והנבונה לבעיות המרחב, התעלמות זו מהתה נקודת-עומק חדשה בתוסר-מוסר ובחוסר-תבונה.

לפני כל שיקול אחר — מדיני, צבאי, רעיוני — ישנו שיקול פשוט לחלוטין, שיקול של חוכמת-קיום יסודית:

ממשלת ישראל טוענת שהערב כי מאיימת עלינו סכנה של השמדת-עם, כתוצאה

אוסטפה בארזאני, (במרכז) בין לוחמיו

אחרי זה — מי עוד ישעה לקריאות הצדקניות של מדינאי ירושלים אל מצפון העולם, כאשר המדובר באיזום על ישראל? באיזו זכות מוסרית תתבע ממשלת ישראל מחר ממדינות-העולם להתערב נגד איזומי קאהיר, כאשר היא עצמה יוצרת היום תקדים ברור של התעלמות מרצח-עם — שאינו בגדר איום, אלא מציאות?

לבי, לבי לכורדים

אני מאמין כי בפרשה הנוגעת לייצר-הקיום העצמי של המין האנושי, חייב האדם להתעלם מאינטרס אישי, מעמדי ולאומי. לכן, אפילו האמנתי כי הקמתה של מדינת כורדיסטאן העצמאית,

נגד רצח = הנעם!

בכל השטחים המאוכלסים כורדים, נוגדת את האינטרס של מדינת ישראל — הייתי אומר: לבי, לבי לכורדים.

אין אדם יכול לתת יד, להסכים או אף להיות ניטראלי כלפי מיבצע של השמדת-עם — אפילו המשמידים הם ידידיו והקרובות שונאיו.

אין אדם יכול לעמוד מנגד כאשר אומה אחרת לוחמת לחרותה — אפילו עלולה חרותה של אותה אומה להביא לו נזק מדיני.

כי זכותו של כל עם לחיים, לחרות ולקידמה — זכות יסודית היא, ערך אנושי שאינו כפוף לחיכוח או למיקוח.

כל הכופר בערך זה — אינו ראוי לחרותו שלו.

כי כל הכופר בערך זה — נבל הנהו, ולא יכירנו מקומו בחברה אנושית הגונה. בשם ערך זה תבענו מן העולם לתת יד להקמתה של מדינת-ישראל. בשם ערך זה תמכנו, כעיתים לאומיים, בכל מלחמת-שיחרור בעולם, וגם בתנועות-השיחרור של עמי ערב. וכשם שתמכנו במלחמת-השיחרור האלגירית, כאשר הלוחמים היו ערבים והמדכאים בני-אירופה — כן אנו תומכים במלחמת-השיחרור הכורדית, כאשר המדכאים הם ערבים, והמדוכאים בני עם אחר.

הכורדים לוחמים את מלחמתנו!

עד כאן ציוני המוסר, העולה על כל שיקול אחר. אולם במלחמת הכורדים, כמו במלחמת האלגיריים, אנו טוענים כי האינטרס הלאומי של ישראל חופף את מצחת המוסר, עד כי שוב אין להבדיל ביניהם.

(ורק בסוגריים אוסיף: לפי דעתי, לעולם אינו יכול להיות ניגוד אמיתי בין ציוני המוסר ובין האינטרס הלאומי. כאשר ניראה כאילו קיים ניגוד כזה, יש לבחון מחדש את חישובי האינטרס ולתקנם. רק כאשר הזהות הגמורה בין המוסר והמדיניות מסתברת מאליה, אין ספק בנבונות התפיסה המוסרית והמדינית כאחת.)

המוסר אומר: הכורדים זכאים לחרות הלאומית, כמו כל עם אחר. שילת זכות זו היא פשע. כאשר שילתה זו נעזרת במיבצע של רצח המוני, הרי זו תועבה.

השיקול המדיני אומר: ישראל לא תוכל להתקיים לאורך ימים אלא במיטגרת של קונפדרציה מרחבית גדולה, שתשים קץ למלחמה בינה ובין הערבים, ושתאפשר לה התפתחות בריאה בתכנה המרחבית המאוחדת.

במרחב יש כיום שתי תפיסות עקרוניות לגבי האיחוד. התפיסה האחת גורסת: איחוד טוטאלי במדינה יחידה, תחת ממשלה מרכזית כלי-כולה, תוך שיטוש כל ההבדלים הפנימיים ושילת הצביון המיוחד של כל חלק. התפיסה השנייה אומרת: קונפדרציה סגנונית, פלורליסטית, של מדינות ריבוניות, תוך שמירת החרות והצביון הייחודי של כל חלק. בעלי התפיסה הראשונה מתכננים תמיד לאיחוד ערבי, שאין בו מקום לשום עם בלתי-ערבי, אלא כמיעוט נסבל וחסר-זכויות. בצדק או שלא בצדק, רגילים לזהות תפיסה זו עם קהיר.

בעלי התפיסה השנייה מסוגלים, מטבע מהותה, להשלים עם רעיון של פדרציה מרחבית בה ישכנו יהודי, זה בצד זה, עמים ערביים ועמים בלתי-ערביים. תפיסה זו בוטאה לא פעם בבגדאד, ביררות ובאלגיר.

תביעת-החרות של הכורדים נוגדת ניגוד חותך את התפיסה הראי-שונה, אך עולה בקנה אחת עם התפיסה השנייה.

כי הכורדים אינם רוצים לנטוש את המשפחה המרחבית. במשאומתן האחרון אף לא

מאיומו וממעשיו של שליט מצריים. היא תובעת מן העולם כולו להתערב, לשים קץ לאיומים ולמעשים, בשם המוסר והסולידאריות האנושית. היא טוענת: במצב כזה, חייבה כל מדינה לשכוח את האינטרסים האנוכיים הקטנים שלה, ולהרים את קולה, בעוד מועד, לשם מניעת הזרעה הצפויה.

והנה — מה עושה ישראל כשהיא עצמה מוצאת את עצמה במצב של צופה מן הצד, כאשר היא עדה למיבצע של השמדת-אוכלוסיה בארץ אחרת?

האם היא משמשת דוגמה לעולם כולו? האם היא יוצרת תקדים בינלאומי, אשר כל מדינה אחרת תצטרך לאמצו לה?

האם היא מטילה על נציגיה באו"ם לקרוא לישיבה דחופה של מועצת-הבטחון, לדיון בזוועה?

האם היא מכנסת את הכנסת, לשם קבלת החלטות שתעוררנה את מצפון העולם?

האם היא תובעת מן העולם להקים חיל-חירום בינלאומי שיגן על אזור הכורדים מפני המוסלמים?

האם היא דואגת להביא את גישתה זו, באמצעות בית השידור הישראלי, לידיעת הכורדים?

ממשלת ישראל ממלאה את פיה מים.

היא רואה כיצד ארצות-הברית ובריטניה מעלימות את עיניהן ממיבצעי הרצח — כשם שהעלימו את עיניהן מארובות אשתיץ וטרבליניקה.

והיא עושה את אותו הדבר בריוק.